

Uzdravení Naamana Syrského

Původ materiálu

Miki Erdinger

Pořadí v lekci

25

Téma

Boží pomoc přichází i skrze nepatrné a je zde pro každého

Cíl

- Připomenout mladším dětem, že pomoc od Pána Boha a těch, kteří v něj věří, je pro všechny.
 - Starší děti si uvědomí, že i maličké a bezvýznamné může pomoci velkým a mocným.
 - Nejstarší děti si uvědomí, že Bůh ve světě působí jinak, než by člověk čekal.
-

Pro učitele

Biblický text: 2Kr 5,1–14 (15–19); 1Kr 19,1–14 (pro starší děti)

Výkladové poznámky

Elíša obecně

- Jméno znamená „můj Bůh je spása“ — mnohé Elíšovy skutky jsou v souladu s jeho jménem. V NZ použito jméno „Elizeus“.
- Je to Eliášův následovník (dědic). Eliáš jej pomazal na příkaz Hospodinův. Když se Eliáš Eliáš ptá, co pro něj ještě může udělat, než bude vzat k Bohu, Elíša odpovídá že „prosí o dvojnásobný díl Eliášova ducha“. Touží jít v jeho šlépějích a snad mít ještě více sil a odvahy od Hospodina ke svému poslání proroka — Elíša např. netoužil zemřít, na rozdíl od Eliáše.
- Jeho působení je spojeno s mnoha zázraky a divy — uzdravení, nasycení, vzkříšení, kovová sekýra, která plave.

- Mnohé Elišovy skutky najdeme i u Ježíše — zastávání se utiskovaných (vdova), křísení z mrtvých, Boží láska je zde i pro cizince, nasycení stovky mužů dvaceti chleby, stolování s protivníky...
- V příbězích jsou důležití „obyčejní lidé“ ti nejmenší (holčička izraelská, služebníci, malomocní).
- Eliša nepracuje „na svoje triko“, ale koná z moci Hospodinovy, svými skutky ukazuje Izraeli, kdo je pravý Bůh.
- Eliša není tak dramatickou postavou jako Eliáš. Jeho příběhy můžeme číst a vyprávět jako příběhy, v nichž se konkrétně prokazuje, v čem a vůči komu je náš Bůh spása: mozaika drobných příběhů ukazuje, že cesta s Bohem Izraele je cestou požehnanou nejen pro toho, kdo po ní jde, ale i pro mnohé další. A že tato spása překračuje hranice národa, přátelství a nepřátelství, zdraví, původu a národnosti.

K samotnému textu 5. kapitoly

- Naaman syrský byl podle židovské tradice oním lukostřelcem, který zasáhl šípem krále Achaba (1Kr 22,34), a tak zvítězil aramejský král nad izraelským králem Achabem, který sloužil modlám a cizím bohům. „Skrze něj dal Hospodin Aramejcům vítězství“ je psáno z pohledu židů — jde o utvrzení faktu, že prohra a smrt jsou Boží odplatou Achabovi za jeho modloslužbu. Aramejci v Hospodina nevěřili, a proto je pro ně Naaman vysvoboditel až božských rysů. Králův oblíbenec. Cesta k jeho uzdravení vede skrze pokoru před Hospodinem. Žádné bohatství, vysoká pozice, oblíbenost u světských vládců, žádné šarlatánství mu zdraví nepřinese. Jen pokorné uposlechnutí slov „Božího muže“ a podvolení Mojžíšovu zákonu — sedmerá koupel je podle Lv 7 přikázána pro očišťování malomocných. Naaman je uzdraven, dochází ke konverzi — vyznává Hospodina jako jediného Boha a odchází s požehnáním (jdi v pokoji).
- Malomocenství: I ten největší bohatýr není uchráněn nemoci. Nemoc v tehdejší době považována za Boží trest, vyřazující člověka z běžného života a vedoucí k beznaději končící smrtí. Uzdravení je nejen konec nemoci, ale i očištění od špatného a návrat do společnosti.
- Zajaté děvčátko je v misijním slova smyslu hlavní postava příběhu a vzor „dobrého člena Božího lidu“. Nebojí se svědčit o víře svého rodu i v zajetí, ukazuje k Hospodinu jako ke zdroji života. Přestože nemá naději na propuštění, dokáže soucítit i s nepřáteli.
- Eliša nejen uzdravuje, ale nabízí Boží cestu jako řešení nesnadné královny situace. Jako by říkal: „Vlož králi vše do rukou Hospodinových.“

- Služebníci Naamana, stejně jako izraelské děvčátko, mají zásadní význam pro to, aby byl Naaman uzdraven. Cesta k Boží milosti vede skrze ty z posledních.
- Bůh jedná jinak, než by si člověk představoval. Pohanská božstva byla mnohdy svázána s místy, obřady a gesty. Ale Hospodin na tom všem není závislý. Jedná jinak, než bychom čekali (např. *hlas tichý a jemný* — 2Kr 19,11nn).

Úskalí

Zázraky — příběhy Elíši jsou plné zázraků. Ty ovšem mají za cíl ukázat, kdo je jediným Bohem a kdo má moc zachraňovat člověka. Elíšovy zázraky svědčí o Boží lásce a moci a mají zvěstný charakter. Naaman na základě zázraku uvěřil.

Odkazy

Starý zákon: překlad s výkladem [6], Knihy královské, Druhá Paralipomenon. Praha: Kalich, 1980.

Pro děti

Předškoláci

Z krabice si předem vyrobte jednoduchou maketu kostela s otevřenými dveřmi a oddělovací stěnou. A dostatek malých postavítek (mohou být různé figurky z lego, ale i papírové 2D postavíky, na které lze psát nebo kreslit).

Myslíte si, děti, že jsou lidé, kteří nesmí chodit do kostela? Které bychom tam nepustili? (Je možné, že rovnou řeknou, že nejsou, pak je třeba přicházet s nápady — lidé, co smrdí, nejsou hezky oblečení, lidé, co nemají nohu, jsou slepí, žernoši, Romové, uprchlíci, zlí lidé co kradou, na koho bijí, nevěstíci v Boha, apod.) A proč by tam nemohli chodit? V kostele jsou lidé spolu dohromady, ale také jsou tam s Pánem Bohem. Mohou slyšet, co jim říká, mohou se k němu modlit, zpívají. Mohou tam dokonce i najít pomoc. V kostele je to skoro jako tady v nedělní škole. Myslíte si, že bychom sem do nedělní školy někoho nevzali?

Do kostela, stejně jako do nedělní školy, mohou přijít všichni. Slyšet o Pánu Bohu nebo v něj věřit mohou jak lidé hodní, tak ti, co zlobí, zdraví i nemocní, běloši i ostatní. Někteří z nich to nemají v životě lehké. Ve škole nebo ve školce nebo na ulici se jim ostatní smějí nebo je předbíhají, nechtějí si s nimi hrát, nadávají jim a ne vždy jim někdo pomůže. Mezi lidmi, co věří v Pána Boha, který chce, abychom na sebe byli hodní, takoví lidé mohou najít pomoc.

(Na zem nebo na stůl dejte maketu kostela a nachystejte si postavičky). Nejprve zadejte dťtem úkol, aby papírové postavičky nakreslily jako své rodiče, prarodiče, nebo sebe samé a umístěte je společně do kostela. V kostele jsou jako vždy lidé od nás ze sboru — zde sedí paní Houdková, zde pan Kadlec. Nechybí nám v kostele někdo? Třeba vepředu ten pán v černém? A do toho našeho kostela teď přichází i další lidé. Rozdejte dťtem další várku postav — lego i papírové. Dťti si vymyslí svou postavku, která má nějakou odlišnost — dotvoří pastelkami, nťžkami, nebo si upraví lego postavku, tak abyste měli zástup postav s různými specifiky. Máme tady různé postavy lidí a otevřený kostel. Pán Bůh k sobě zve všechny a po nás chce, abychom na ně byli hodní a třeba jim i pomohli. Každý vejďte se svou postavičkou do kostela a řekněte, v čem je postavička jiná, než lidé v kostele a jak jim můžeme pomoci. (Nevidomého přivedeme k lavici, lovka s berlemi přidržíme, na lidi jiných barev pleti se usmíme a přivítáme v kostele, od neupravených lidí si neodsedneme, apod.)

Náš kostel je teď místem, kde nikomu nezavíráme dveře před nosem a ukazujeme, že Pán Bůh není jen pro někoho. Nemusíme vždycky hodně pomáhat, ale můžeme se jen usmát na ty, na které si ostatní mračí. *(Můžete uspořádat mezi dťtmi soutěž o nejhezčí úsměv, nebo si vyzkoušet jak to vypadá, když se někdo mračí a pak usmívá — můžete se třeba vyfotit.)*

Pomůcky: Jednoduchý model kostela, papírové 2D postavy, případně postavičky z lega.

Mladší školní děti

Znáte pohádku o Zlatovlásce? Jiřík, který dostane velký úkol přivést svému pánu Zlatovlásku, by nedokázal úkol splnit, kdyby mu nepomohlo hned několik malinkých a pro nás někdy až otravných zvířat. Víte, která to byla? *(Mravenci, ptáci, ryba, moucha.)* Leckterá skoro nevidíme, nebo je k životu nepotřebujeme, těžko se chytají, některá nás otravují. Až by se zdálo, že jde o skoro zbytečná Boží stvoření, a přitom v Jiříkově příběhu jsou důležitá (lze ve zkratce říci, o čem pohádka je a jak Jiřík pomáhá těmto „maličkým“ a oni pak jemu).

Aktivita: Nachystejte si jakýkoliv obrázek v kruhovém tvaru (nejlépe takový, který děti neznají a nedomyslí si ho). Ten rozdělte jako pizzu na části, podle počtu dětí, každému dejte jeden kousek a jeden si nechte. (Je dobré mít s sebou nůžky, kdyby bylo dětí víc, aby bylo možné je rozstříhat na více kousků, případně dětí méně a každé dítě by pak dostalo dva kousky.) Je důležité, aby všichni měli stejný počet kousků obrázku, včetně vás.

Postupně části obrázku dávejte k sobě, až se vytvoří obraz celý. Zdůrazněte, že každý z dětí a i vy, jste stejně potřební k tomu, aby byl obrázek složen. Vy jako učitel/ka nemáte důležitější kousek, ani starší děti nemají důležitější kousky, nebo rychlejší děti nemají víc, ani ti, co mají samé jedničky, nemají jich víc. I bez jednoho kousku toho nejmladšího by obrázek nebyl celý.

Vidíte děti, že jsou chvíle, kdy není potřeba jen silných, velkých nebo starších, aby se podařilo splnit úkol. Jak Jiřík a jeho drobná zvířátka, tak my tady dohromady se musíme zapojit. Potřebujeme všechny. I ti nejmenší jsou moc důležití.

V Bibli je mnoho příběhů, kde jsou důležití ti, kteří nejsou velcí, nebo nejsilnější, nebo nejoblíbenější. A poslouchat i ty nejmenší se vyplatilo také jednomu vojenskému vůdci, který měl nemoc, na kterou se umíralo.

Ten voják se jmenoval Naaman a byl velice oblíbený u svého krále. Nebyl to Izraelec, ale patřil k vojsku, které Izrael porazilo. Mohli bychom říci, že to byl nejlepší voják nepřátelského vojska. Kvůli své nemoci už nemohl být vojákem a žil doma s manželkou a věděl, že asi brzy umře. I když byl oblíbený u krále, všichni ho znali a uctívali, nic mu nepomohlo od nemoci. Jeho manželka měla na pomoc mladou služku, která byla z Izraele. Jednou ji totiž zajali vojáci té nepřátelské armády a ona musela sloužit právě u Naamana. Byla smutná, že nemůže být doma v Izraeli u rodičů a že musí pořád pracovat. Služky v cizí zemi musely hodně pracovat, musely poslouchat svého pána a nemohly si dělat, co chtěly. Přesto jí bylo Naamana líto, že je k smrti nemocný. I když žila v cizí zemi, kde nevěřili v Pána Boha, ona na něj nezapomněla.

A jednou řekla manželce Naamana: „U nás v Izraeli, kde věříme v Pána Boha, je člověk — prorok, muž, který je poslán právě naším Pánem Bohem, a ten by uměl vašeho manžela vyléčit.“

A manželka to řekla svému muži. A i když byl velký vojevůdce, silný chlap, tak nakonec si řekl: „Co kdyby ta malá holka měla pravdu“.

Naaman poprosil svého krále, aby napsal dopis izraelskému králi, a vyrazil s velkým množstvím zlata a drahého kamení a krásných šatů do Izraele hledat pomoc, jak mu poradila malá holčička.

Izraelský král, když k němu přišli s dopisem, aby uzdravil Naamana, se nejprve polekal a pak naštvál, že je to jistě nějaká léčka. Uzdravuje přeci Pán Bůh a ne král. Ale Elíša, prorok, o kterém si teď povídáme, to uslyšel a vzkázal králi — vlastně poradil králi, ať Naamana pošle za ním. Král sice není Pán Bůh, aby uzdravoval, ale s Izraelci je Hospodin, který pomáhá. Pomáhá i těm, kteří jsou z cizího vojska a jsou nepřátelé.

Naaman s celou svou družinou služebníků přijel k Elíšovi. Myslel si, že zaplatí zlatem a drahým kamením a krásnými šaty, přijde nějaký kouzelník a bude dělat abra-ka-dabra a nemoc zmizí nějakým kouzlem. Ale nic takového se nestalo.

Eláša jen poslal svého posla se vzkazem: „Naamane, umyj se sedmkrát v řece Jordán, co nám tady teče, a budeš zdravý.“

Naaman byl zvyklý, že za vše platí, a hlavně že, když jel tak dlouhou cestu, se budou dít kouzla a zažije nějaký obřad, jak byl zvyklý od pohanských bohů.

Naštval se, protože řeku prý u nich doma mají taky a mohl se omýt tam.

Ale jeho služebníci, opět ti poslední, kteří museli poslouchat a sloužit, mu říkali: „Pane, tak přece poslechni, třeba má pravdu, když už jsme tady.“

Naaman podruhé poslechl někoho ze služebnictva. Sedmkrát se omyl v řece Jordán, a když vylezl z vody, byl úplně zdravý. Měl velikou radost a běžel za Elášou, aby mu zaplatil.

Ten mu ale řekl: „Žádné zlato ani drahé kamení nechci. Pán Bůh uzdravuje lidi ne za peníze, ale proto, že je má rád.“

Naaman byl překvapený, protože nikdy nic takového neslyšel. Pochopil, že žádné bůžky a modly nepotřebuje a jsou zbytečné, protože jediný, kdo je opravdu Bohem, je Hospodin. A tak si na cestu domů vzal hromadu hlíny, aby mohl postavit i ve své zemi malý oltář Pánu Bohu, který má rád každého člověka a umí mu pomoci.

Kdyby ten slavný vojevůdce neposlouchal malé děti a služebníky, brzy by umřel. Ale protože si nechal poradit, protože nebyl jen pyšný a sobecký, ale dokázal poslouchat rady i těch nejmenších, našel cestu k Pánu Bohu a radost.

Pomůcky: Kruhový obrázek rozdělený na „trojúhelníky“, nůžky, znalost pohádky o Zlatovlásce (případně obrázky z ní).

Starší školní děti

Už jsme si povídali o několika příbězích proroka Elášy, který — věrný svému jménu — s pomocí Boží pomáhal lidem, kterým se nedařilo. Eláša konal zázraky. Respektive, Bůh konal srze Elášu zázraky.

Znáte nějaké biblické zázraky? Nejen ve Starém zákoně, ale i v Novém. Ježíš konal hodně zázraků. Víte proč? (*Zázraky ve Starém zákoně jsou pro utvrzení, že izraelskému lidu vládne mocný Hospodin, v Novém zákoně je Ježíš pro utvrzení, že je Boží Syn.*)

Bůh v našem světě působí. Tak tomu věříme. Nenechává nás osamocené. Pomáhá nám. Ale jak? (*Můžete psát různé odpovědi dle vlastní představivosti na flipchart, nebo tabuli.*)

Přetete si společně z Bible příběh o uzdravení Naamana. Jak a skrze koho působí Bůh v tomto příběhu? (Skrze holíku, skrze služebníky, skrze Elíšu, skrze vodu Jordánu, skrze krále, který napíše dopis.) Boží působení není jen otázkou jedné osoby nebo jedné akce, hlavním činitelem je sice Elša, ale nebýt ostatních postav, Naaman by se k Elšovi nejprve nedostal, a pak by jej neuposlechl.

Člověk očekává, že Bůh působí jako kouzelník. Možná skrze nějaké úkazy (*přetíst několik veršů z příběhu Eliáše na Chorebu*) nebo jen na určitých místech nebo skrze nějaké hrdiny.

Boží síla je ovšem v maličkostech. V každodennosti. V lidech kolem nás. Bůh zasahuje do života člověka, nejen aby se člověk měl dobře, ale aby poznal, stejně jako Naaman, kdo za tím „mít se dobře“ vězí.

Uzdravení neznamenal pro Naamana jen konec smrtelné nemoci, ale také návrat mezi lidi, možnost opět pracovat. Být s ostatními. Bůh jej neuzdravil jen fyzicky, ale navrátil ho do života.

Když má člověk pocit, že jeho život je na nic, lidé ho nemají rádi, nedaří se mu, Bůh ukazuje cestu, která dává životu smysl. A to může být skrze dobrou radu od někoho nebo se stane nějaká událost, seznámí se s novým kamarádem, začne chodit třeba do nedělní nebo do nějakého kroužku, který jej baví. Dokonce i my můžeme být těmi, skrze které Bůh pomáhá lidem.

Aktivita: Každý dostanete papír a tužku a zkuste napsat dopis kamarádovi, kterému se v životě nedaří, je smutný, ostatní se s ním nechtějí moc kamarádit a on se nudí doma, co byste mu poradili. (*Dopis může začít oslovením, konit rozloučením, nemusí být dlouhý — mimochodem, píšeš dnes dříve ještě dopisy?*)

Pracovní list: Na závěr rozdejte dětem pracovní list s bludištěm. Cílem není jen najít cestu k cíli, ale uvědomit si, kudy ta cesta vede či nevede. Na rozcestích (u šipek) s dětmi mluvte o tom, kam se chtěl vydat Naaman, a jak cesta může být jiná, než bychom si představovali.

Pomůcky: [Pracovní list](#), papír a psací potřeby.

Přesah

Tento příběh je třeba vnímat v kontextu Elšových příběhů jako jeden z aspektů „pro koho je Bůh spása“. Strohlost a neobřadnost Božího působení lze vnímat jako blízké naší evangelické tradici, která stojí na Slovu, na Bohu a nepotřebuje košaté obřady. I bez nich Bůh působí ve světě a pro určitý typ lidí to může být oslovující.

Poslední verš (5,19) je požehnáním. Člověk uzdravený, člověk očištěný, člověk nově konvertující k Bohu je vyslán s požehnáním do nového života. Přeneseně lze hledat paralely ve křtu.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Jdi v pokoji. (2Kr 5,19 b)

Rituál

Každou postavu může provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat. U Elši navrhujeme *To já, ó Pane m?j, p?jdu, když m? posíláš* (Svítá 331).

Okénko do bohoslužeb

Děti, když se rozhlédnete zde v kostele, kdo si myslíte, že je pro náš sbor, nebo teď tady, nejdůležitější? *(Asi odpoví, že farář?, ale z toho lze dob?e vybruslit — když farář? chybí, tak bohoslužby se p?ece neruší.)*

Můžeme klidně hlasovat i s dospěláky. Kdo si myslí, že nejdůležitější je farář? Kdo že varhaník? Kdo že kostelník? Kdo že pan „Novák“, který počítá sbírku a hlídá, aby se neztratila... *(postavy si vymyslete dle reálií vašeho sboru).*

Pokud n?koho vyberete, ptejte se, jak by to vypadalo, kdyby byl kostel plný t?ch, pro které bylo nejvíce rukou. Pokud se hlasuje t?žko nebo lidé ani d?ti necht?jí nebo je to nerozhodn?, pak také dob?e.

Nejde vybrat, kdo je nejdůležitější, protože je potřeba každého z nás. Jak faráře, který je nejvíc vidět a slyšet, tak i paní Novákové, kterou sice moc nevidíme, ale bez jejích buchet bychom si neuměli představit sborový den. Je důležitý jak kostelník, tak i učitelka nedělní školy. Nemusí být člověk největší, aby byl důležitý. Nemusí být člověk stejný jako ostatní, aby ho měl Pán Bůh rád a měl z něj radost.

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti, že zde v nedělce může být každý, kdo chce přijít. Děkujeme ti za kamarády, kteří nám pomohou, když si nevíme rady. Děkujeme ti, že jsi s námi v životě a prosíme za dobré nápady, kterými můžeme pomáhat druhým. Amen.

Odkaz na pracovní list

[22 Uzdravení Námana syrského](#)

Kam dále

[Lavická, Anna: Uzdravení Naamana Syrského \(starší příprava z cyklu Pozvání na ...](#)

Odkaz na píseň

[Svítá nový den \(SV316\)](#)

[Kdo na kolenu klečí, vídá dál](#)

[Někdo mě vede za ruku, když bojím se jít tmou](#)

[Neskládejte v mocných naději](#)

Cílová skupina

[Mladší školní](#)

[Předškolní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdeme sami II \(Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[2 Královská 5,1–19](#)

[1 Královská 19,1–14](#)